

KAZIM KARABEKİR EĞİTİM FAKÜLTESİ
Kazım Karabekir Faculty of Education

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ / ATATÜRK UNIVERSITY

KAZIM KARABEKİR EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ
JOURNAL OF KAZIM KARABEKİR EDUCATION FACULTY

Derleme

Doi: 10.33418/ataunikkefd.816648

MÜZİK EĞİTİMİNDE UKULELE¹

UKULELE IN MUSIC EDUCATION

Şerif GAYRETLİ

Dicle Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Diyarbakır, Türkiye
sherifgayretli@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-4517-8561

Hüseyin YILMAZ

Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Kars, Türkiye
huseyinyilmaz@kafkas.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8481-755X

Onur ZAHAL

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Malatya, Türkiye
onur.zahal@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0702-9159

Başvuru Tarihi: 26.10.2020 Yayına Kabul Tarihi: 06.05.2021 Yayınlanma Tarihi: 30.06.2021

Atıf/Citation: Gayretli, Ş., Yılmaz, H., & Zahal, O. (2021). Müzik eğitiminde ukulele. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 496-510. Doi: 10.33418/ataunikkefd.816648

Öz

Bilişim dünyasının hızla ilerlediği 21 yy. da eğitim yöntem ve teknikleri dijital dünyaya uygun hale getirilerek yeni boyutlar kazanmıştır. Sınırlılıkların kültürel etkileşim bakımından neredeyse tamamen kalktığı bu dünyadaki önemli değişimlerden biriside müzik eğitiminde gerçekleşmiştir. Etkilerinden biri de müzik eğitimde gerçekleşmiştir. Dünyanın en uzak köşelerinden biri olan Hawaii Adaları'nın, geleneksel çalgısı olan Ukulele, video paylaşım siteleri sayesinde eğitim ve sosyal platformlarda küresel çapta popüler bir çalgı olmuştur. Bu araştırmanın temel amacı, Ukulele çalgısının genel boyutlarını, tarihini, yapısını ve özelliklerini inceleyerek eğitimde kullanım durumunu ortaya koymaktır. Araştırmada nitel yaklaşım esas

1 Bu makale 12-14 Aralık 2019 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen 1. Uluslararası SANAD Kongresi adlı etkinlikte sözlü bildiri olarak sunulmuş ve özeti kongre bildiri özet kitabında basılmış "Müzik Eğitiminde Ukulele" başlıklı bildirinin tamamlanmış halidir.

alınmış, belirlenen konunun temellendirilmesi ve yönlendirilmesi için literatür taraması yapılarak konuyla ilgili bilgiler toplanmıştır. Bu amaçla; Müzik eğitiminde kullanılan blok flüt, melodika, orff çalgıları, piyano ve gitar ile Ukulele karşılaştırılmıştır. Ukulele'nin yapısı bakımında çalım kolaylığı, ulaşılabilirliği ve çok sesli olmasından dolayı, müzik eğitiminde işlevsel bir biçimde kullanılabilmesi sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik eğitimi, Ukulele

Abstract

In the 21st century, in which the world of informatics is advancing rapidly, educational methods and techniques have gained new dimensions by adapting them to the digital world. One of the important changes in this world, where the limitations have almost completely disappeared in terms of cultural interaction, has taken place in music education. One of its effects was realized in music education. The Ukulele, the traditional instrument of the Hawaiian Islands, one of the most remote corners of the world, has become a globally popular instrument in education and social platforms thanks to video sharing sites. The main purpose of this research is to examine the general dimensions, history, structure and characteristics of the Ukulele instrument and to reveal its use in education. The qualitative approach was taken as a basis in the research, and information about the subject was collected by making a literature review in order to justify and guide the determined subject. For this purpose; Block flute, melodica, orff instruments, piano, guitar and Ukulele used in music education were compared. It has been concluded that the ukulele can be used functionally in music education due to its ease of playing, accessibility and polyphony in terms of its structure.

Keywords: Music, Music education, Ukulele

GİRİŞ

“Müzik eğitimi bireyin psiko-sosyal ve kültürel gelişimine göre seçilen müziksel etkinliklerle onun ruh akıl ve beden sağlığına oryantasyon sağlayan bilişsel duyuşsal ve devinişsel alanlarda düzenlenmiş eğitim ortamlarında farkındalık kazandıran ve sistematik bir uygulama ile sürdürülen aşamalılık ilkelerine göre planlı-programlı ve yaşam boyu öğrenme kapsamında verilen bir disiplindir” (Saraç, 2016). Küçüköncü'ye (2000) göre müzik eğitiminde, eğitim müziği ile bireylerin dinleme, söyleme ve çalmalarına yönelik davranışlar kazanmaları hedeflenir. Çalma ile ilgili davranışların kazanılması çalgı öğretimi ile yapılmaktadır. Çalgı öğretimi öğrencilerin yaş, algılama, yetenek, beceri, ilgi durumlarına göre ritim çalgıları, sabit perdeli çalgılar, nefesli çalgılar ve telli çalgılar ile yapılabilir. Çalgı eğitimi, bir çalgının çalınabilmesi için kullanılan yöntemler ve uygulamalar bütünüdür (Parasız, 2010). Bu yöntem ve uygulamalar; öğrencilerin bir çalgı çalma ve eşlik yapma becerilerinin gelişmesini (Coşkuner, 2016), kendini müzikle ifade etmesini, özgüven, disiplin, adaptasyon ve sorumluluk gibi kişilik özelliklerinin gelişmesini kapsamaktadır (Demirova, 2008). Çalgı eğitimi, müzik eğitimi hedeflerini gerçekleştirmek için bireyin yaş, algılama yetenek ve becerilerini göz önünde bulundurarak sistemli ve programlı bir süreç olarak tanımlanabilir.

Müzik eğitimin temel boyutlarından biri olan çalgı eğitiminde de alanlara göre bu eğitimin kapsamı değişiklik göstermektedir. 21. yüzyılda çalgı eğitiminde popüler bir konumda yer alan fakat daha çok özengen eğitimde yer alan çalgılardan biri de Ukulele'dir. Ukulele, çalgılar içinde telli ve perdeli çalgılar grubunda yer alır. Boyut olarak çeşitleri vardır. 21. yüzyıl küresel anlamda sosyal medya aracılığı ile popülerliği artan, genç-orta-yaşlı nüfus içerisinde büyük ilgi gören bir çalgı olma yolundadır (Smith & Secoy, 2019). Araştırmanın problem cümlesi, “Ukulele çalgısının eğitimde kullanılabilirliği nasıldır”? biçiminde oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında Ukulele çalgısının genel boyutları, tarihsel süreci, yapısı ve özellikleri incelenerek müzik eğitimde kullanım durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme esasına göre yürütülmüştür. “Nitel yöntemler metin ve imgesel verilere dayanır ve veri analizinde özgün adımlara ve farklı desenlere sahiptir” (Creswell, 2017). “Doküman incelemesi araştırması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım & Şimşek, 2006).

Verilerin toplanmasında Ulusal Tez Merkezi, Dergi Park, Google Akademik, Jstor, Eric Ebsco, Web of Science (WOS), Oxford Academic, Springer, Sage Journals veri tabanlarından ve konuyla ilgili yayınlardan faydalanılmıştır. Ukulele hakkında elde edilen veriler tarihsel sürecine, yapısına ve müzik eğitiminde kullanım durumuna göre düzenlenmiştir. Veriler ışığında Türkiye’de müzik eğitiminde kullanılan Piyano, Org, Gitar, Blok Flüt ve Melodika çalgıları ile kıyaslanarak müzik eğitiminde kullanılabilirliği ortaya konmuştur.

Araştırma herhangi bir canlı üzerinde gerçekleştirilmediği için etik kurul onayı alınmamıştır.

BULGULAR

Bu bölümde Ukulele’nin tarihsel süreci, genel yapısı, türleri ve müzik eğitiminde kullanım durumu ile ilgili elde edilen veriler alt başlıklar halinde sunulmuştur.

Ukulele

M.Ö.2. yüzyılda Portekiz’in Madeira Adaları’nda ortaya çıkmış telli bir çalgıdır. Dört telli küçük, gitar şeklinde bir gövdeyle, kordofon ailesinin bir üyesi olarak kabul edilir. 13. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar İspanya ve Avrupa’da popülerliğini sürdürmüştür (Greenberg, 1992). Ukulele çalgısına ait en eski kaynaklardan biri 1716 tarihli, Raphael Bluteau’nun Portekizce-Latince sözlüğünde yer almaktadır (Tranquada & King, 2012).

Kaliforniya’daki şeker üreticilerinin artan talebini karşılamak için 1800’lerin sonlarında Hawaii Adaları’nı seçmeleri, buraya çok sayıda Portekizli işçiyi çekmiştir. (Elbert & Knowlton, 1957) 1879 yılının Ağustos ayında zor ve uzun bir yolculuk sonrası adaya ulaşan 427 yolculu Ravenscrag adlı gemide bulunan (Scanlan, 2018) Joao Fernandes, Joao Gomez da Silva’dan Ukulele’yi alır ve iskelede hızlı hareketlerle neşeye çalmaya başlar. Fernandes’in parmaklarının hızlı hareketlerinden dolayı, Hawaii halkı çalgıya, zıplayan pire anlamına gelen “Ukulele” ismini vereceklerdir. Gemide aynı zamanda Ukulele’nin geliştirilmesinde önemli rol oynayacak olan çalgı yapımcıları: Manuel Nunes (1843–1922), Jose do Espirito Santo (1850–1905) ve Augusto Dias (1842–1915) bulunmaktaydı (Elbert & Knowlton, 1957; Leonard, 2014; Tranquada & King, 2012).

Hawaii kralı David Kalakaua ülkede Ukulele’nin yaygınlaşmasında önemli bir rol oynayarak, on yıldan kısa bir sürede Ukulele’yi Hawaii’nin ulusal çalgısı haline getirmiştir. 1894’te Edward Holstein Ukulele’nin 21. yüzyılda kullanılan akort sistemini düzenleyerek yayınlamıştır (Leonard, 2014; Tranquada & King, 2012).

1910’a kadar sadece el yapımı olan Ukulele, yapım aşamasının uzun sürmesi ve gerekli materyallerin işlenmesinin zaman almasından dolayı oldukça düşük bir sayıda üretilmekteydi. 1910’dan itibaren ahşap işleme makinelerinin üretilmesiyle Ukulele üretimi hız kazanmakla beraber yapısal olarak da değişikliğe uğramıştır. (Jahnichen, 2020) En önemli yenilikçilerden biri olan Manuel Nunes çalgıda kullanılan bağırsak tellerinin yerine çelik tel kullanmış, ayrıca akor oluşumunu kolaylaştırmak için de tellerin

seslerini değiştirmiştir. Yapısal olarak da daha hafif, daha rezonanslı bir Ukulele üretmek için Koa ağacındaki ahşabı kullanmıştır (Thibeault & Evoy, 2011).

1915'te San Francisco'daki Panama-Pasifik Fuarına Hawaii tanıtımı için getirilen Ukulele'nin Amerika kıtasında hızla popüler hale gelmesiyle (Leonard, 2014) ABD'li gitar üreticileri, Ukulele'lerin farklı versiyonlarını üretip satmaya başlamıştır. 1920'lerde ve 1930'larda, Ukulele'nin popülerliği Kuzey Amerika'ya yayılarak caz ve solo çalgı olarak kullanılmıştır (Giebelhausen & Kruse, 2018).

1930'larda Amerika'nın geçirdiği buhran yıllarında Ukulele'nin popülerliği azalmasına rağmen 1950'lerde bariton Ukulele'nin ortaya çıkmasıyla tekrar popüler hale gelmiştir. (Leonard, 2014) 1950'de çalgı yapımında plastik kullanması ile bilinen Mario Maccaferri, "TV Pal" adı verilen plastik Ukulele'den, 9 milyon adetten fazla üreterek Ukulele'yi çok düşük maliyetle üretmiştir. Birçok avantajının yanında fiyatının düşük olması ukuleleyi popüler hale getirmiş, " Arthur Godfrey and Ukulele" adlı bir şov programı yapılmıştır (Advameg, 2019).

Ukulele'nin ünü sadece Amerika kıtasıyla sınırlı kalmayarak dünya çapında yayılım göstermiştir.1940'lı yıllarda İngiltere'nin ünlü komedyeni George Formby filmlerinde Ukulele çalıp şarkı söyleyerek, İngiltere'de Ukulele orkestrasının kurulmasına giden sürecin mimarı olmuştur. (Burke, 2008) Japonya'dan 1880- 1924 yılları arasında yaklaşık 200.000 göçmenin Hawaii adasına yerleşmesi sonucunda Ukulele'nin Uzakdoğu serüveni başlamış, 2. Dünya savaşında Japon askerleri sayesinde Ukulele Güney Asya'ya yayılmıştır (Yaguchi & Yoshihara, 2004).

21. yüzyılda internet kullanımının yaygınlaşmasıyla video paylaşım sitelerinin artması, birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da büyük yenilikler getirmiştir. Müzik eğitim videoları içerisinde Ukulele eğitim videolarının artmasıyla, Ukulele'nin popülerliği her geçen gün artmaktadır. (Smith & Secoy, 2019)

Ukulele'lerin Genel Yapısı ve Türleri

Soprano, Konser, Tenor ve Bariton Ukulele'lere zaman içerisinde Banjo ve Resonator Ukulele'ler eklense de 21. yüzyılda genel olarak Soprano, Konser, Tenor ve Bariton Ukulele'ler popüler olmuştur (Andreas, 2015; Laidlaw, 2017; Leonard, 2014; Young, 2016). Bu formlar şekil 1' de görülmektedir.

Şekil 1. Ukulele çeşitleri (McQueen, 2020)

Soprano Ukulele: Geleneksel Hawaii Ukulele'si olmakla beraber en fazla kullanılan formudur. Dört çeşit arasında en küçük boyutlara sahip olan (53 cm) soprano Ukulele, parlak ama yumuşak bir tona sahip olup, yeni başlayanlar için en ideal olanıdır. Telleri yukarıdan aşağıya doğru G, C, E, A (sol, do, mi, la) olarak sıralanır (Andreas, 2015).

Şekil 2. Soprano Ukulele (pmtonline, 2020)

Konser Tipi Ukulele: Soprano Ukulele'ye nazaran daha uzun (58 cm) olan konser tipi Ukulele'nin gövdesi daha büyük ve klavyesi daha uzundur. Perdeler arasında daha fazla boşluk olduğundan dolayı, soprano Ukulele'ye nazaran tutması biraz daha kolaydır. Soprano Ukulele'den daha yüksek bir sese sahiptir. Telleri yukarıdan aşağıya doğru G, C, E, A (sol, do, mi, la) olarak sıralanır (Giebelhausen, 2016).

Şekil 3. Konser Tipi Ukulele (Ukuguides, 2020)

Tenor Ukulele: Konser tipi Ukulele'den daha uzun (66 cm) olmakla beraber, klavyesi daha geniş ve genel olarak biraz daha ağırdır. Ekstra uzunluk, perdeler arasında daha geniş boşluk sağladığından parmakların hareketlerinde serbestlik sağlar (Giebelhausen, 2016). Tenor Ukulele, profesyonel sanatçılar arasında en popüler olanıdır. Elleri ve

parmakları daha büyük olanlar için tenor Ukulele ideal boyutlardadır. Boyutlarının büyük olmasından dolayı, daha derin, daha dolgun ve rezonanslı, neredeyse bas tonlu bir ses verir. Ses ve tını olarak sesi daha geniş hacimlidir. Seyirci karşısında çalanlar genellikle tenor Ukulele'yi tercih ederler. Bunun sebebi ise daha zengin bir ses aralığı sunmasıdır. Telleri yukarıdan aşağıya doğru G, C, E, A (sol, do, mi, la) olarak sıralanır (Kalabrand, 2020).

Şekil 4. Tenor Ukulele (Kalabrand, 2020)

Bariton Ukulele: Ukulele ailesinin en büyüğüdür (76 cm). Bariton Ukulele'ler Ukulele his ve sesini korurlar, ancak soprano veya konser Ukulele'leri kadar hafif ses çıkarmamakla beraber çok fazla tınlaması yoktur (Etcheverry, 2017). Derin bir tona sahip olması ve sesinin daha çok klasik bir naylon telli gitar gibi olması popülerliğini azaltmıştır. Diğer Ukulele'lerin taşınabilirliği ve ses rengi gibi avantajları olmadığından bariton Ukulele fazla tercih edilmemektedir. Bariton Ukulele gitardaki en yüksek dört telle aynı şekilde akort edilir. Telleri yukarıdan aşağıya doğru D, G, B, E (re, sol, si, mi) (McQueen, 2020)

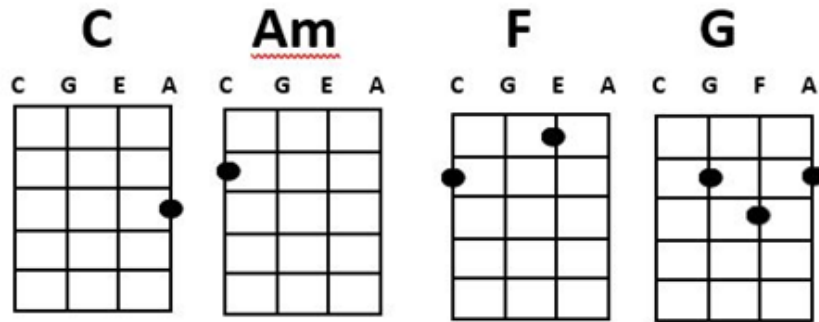
Şekil 5. Bariton Ukulele (McQueen, 2020)

Ukulelelerin büyüklüğü her ne kadar birbirlerine yakın olsalar da çalgının gövdesindeki hacmin genişliği, farklı ses dolgunluğunu beraberinde getirecektir. Bununla beraber klavye boyu da daha fazla ses aralığına ulaşılması bakımından önemlidir.

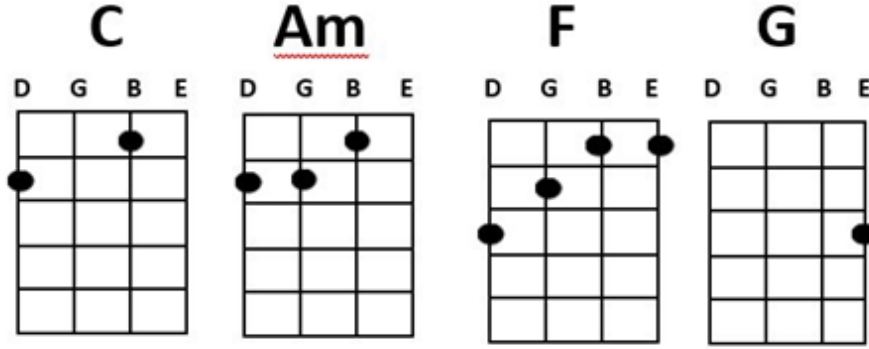
Son zamanlarda gelişen ahşap işleme teknolojisi kompozit malzemenin gelişmesine büyük ölçüde katkı sağlamıştır. Ağaçtan imal edilen çalgılara nazaran daha kolay işlenmesi, dayanıklılığı ve en önemlisi ucuz olması sebebiyle neredeyse ağaçtan imal edilen bütün çalgılar 21. yüzyılda kompozitten üretilmektedir. Ukulele'nin popülerliğinin atması üreticileri Ukulele üretimine teşvik etmiştir. (Lessard, 2011) Sadece Amerika'da 2009-2019 yılları arasında 1,6 milyon adet Ukulele'nin satılmış olması, Ukulele'nin ne derece popüler olduğunu anlaşılması bakımından yeterli olacaktır (Statista, 2020).

Hawaii Adalarında geleneksel bir çalgı olarak kabul edilen Ukulele, halk tarafından en çok çalınan çalgı olmakla beraber, Hawaii müzik eğitimi müfredatında da önemli bir yere sahiptir.

Ukulele'nin gitara benzerliği ve gitara kıyasla icrasının kolay olması, fiyatının uygunluğu (Andreas, 2015), çalım kolaylığı (Harrison, 1976) ve öğrenim süresinin kısa olması (Greenberg, 1992), dünyada hızla yayılmasını sağlamıştır (Troutman, 2013). Hawaii halkının "bir gece de öğrenirsin hayat boyu bırakmazsın" sözü Ukulele içindir (Greenberg, 1992).

Şekil 6. Soprano, tenor ve konser tipi Ukulele Akor Görünümü

Şekil 7. Bariton Ukulele Akor Görünümü

Yukarıdaki şekillerden anlaşılacağı üzere, bariton Ukulele diğer Ukulele'lere nazaran daha zor bir çalım tekniği gerektirmektedir. Soprano, tenor ve konser tipi Ukulele'lerde temel akorlar için bare basma zorunluluğu bulunmazken bariton Ukulele'de bare basmak gerekmektedir. Çocuk müzik eğitiminde Ukulele çalgısının kullanılmasında bu duruma dikkat edilmesi gerekecektir.

Müzik Eğitiminde Ukulele

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir (MEB, 2018). 21. yüzyılda sosyal medyanın insanlar üzerindeki etkisi her geçen gün artmakta, ilgi çeken bir video ülke sınırlarını aşarak uluslararası şöhretler yaratmaktadır. 2012 yılında Güney Kore'nin Gangnam bölgesi için çekilen bir müzik videosunun, 2 milyardan fazla insan tarafında izlenmesi (Shin, 2016) (2021 tarihi itibari ile 4 milyara izleyiciye ulaşmıştır) sosyal medyanın gücünü anlatan en iyi örneklerden biri olarak ortaya çıkmaktadır.

Görenlerin küçük bir tebessümle karşıladığı Ukulele sosyal medyanın etkisiyle Türkiye'de popülerliğini arttırmaktadır. Hawaii Adalarının geleneksel çalgısı olan Ukulele ile ilgili sosyal medya ve video sitelerinde, Ukulele çalan gençler ve çocukları görmek mümkündür. Bununla birlikte, video sitelerinde ve sosyal medyada Ukulele eğitimi veren yüzlerce video bulunmakta (Giebelhausen, 2016) ve her geçen gün bu sayı artmaktadır. Video paylaşım sitelerinde konunun uzmanı olmayan kişiler tarafından paylaşılan videolar, çalgıyı öğrenmek isteyenlerin profesyonel bir destek almamasına yol açmaktadır. Bu bakımdan konunun uzmanları yetiştirilmesi önem arz etmektedir.

Cumhuriyet yıllarında mandolin ile başlayan okul çalgıları Köy Enstitülerinin kapatılmasıyla yerini blok flüt gibi diğer çalgılara bırakmasıyla unutulmuş (Sakar, 2019), zamanla blok flüt çalgısına orff çalgıları ve melodika eklenmiştir. 21. yüzyılda bu çalgılara ek olarak piyano ve gitar eşlik çalgıları olarak kullanılmaktadır (Küçükosmanoğlu, 2011).

Müzik dersi öğretim programı doğrultusunda öğretim materyali olarak, öğrencilerin amaç ve kazanımlara uygun çalgı kullanımının önemli olduğu dikkate alındığında, müzik eğitiminde Ukulele'nin diğer okul çalgıları ile karşılaştırılarak avantaj ve dezavantajlarının ortaya konması önem arz etmektedir.

Ukulele ile Müzik Eğitiminde İcra Edilen Diğer Çalgıların Karşılaştırılması

Piyano ve Org: Müzik dersinin amaçlarına ve kazanımlarına ulaşmasında çoksesli bir çalgı kullanmak, müfredatta yer alan eserlere eşlik etmek, öğrencilerin öğrenme düzeylerinde olumlu bir etki yaratmaktadır. Piyano bu amacı gerçekleştirmede oldukça önemli bir çalgı olarak görülebilir. Levent (2013) ilköğretim 6. sınıf müzik derslerinde öğretmen çalgısı olarak orgun kullanılmasının, blok flüt kullanılmasına göre öğrencinin derse ilişkin tutumunu daha olumlu etkilediği sonucuna varmıştır. Ancak piyano ve orgun ulaşılabilirliğinin kısıtlılığı ve taşınamaması, müzik eğitiminde kullanımını sınırlayabilmektedir.

Ukulele'nin taşınabilirliği, çok sesliliğinden dolayı eşlik çalgısı olarak kullanılabilirliği, öğrencilerin sadece vokal eşlik değil aynı zamanda çalgı çalmasına da olanak sağlamaktadır. Bu bakımdan Ukulele, piyanoya kıyasla öğretim hedeflerini gerçekleştirmede, alternatif bir çalgı olarak düşünülebilir.

Gitar: Hem eşlikli hem solo çalınabilmesi, farklı müzik türlerinde kullanılabilmesi, taşınması ve elde edinilmesinin kolaylığı nedeniyle gitar, oldukça popüler bir çalgı haline gelmiştir (Kalaycıoğlu, 2016). Yılmaz ve Şen (2016) yaptıkları araştırmada üniversite öğrencilerinin en çok tercih ettiği çalgıların gitar ve bağlama olduğunu, popülerlik durumu incelendiğinde gitarın büyük bir farkla tercih edildiği sonucuna ulaşmıştır. Genel müzik eğitiminde de gitar, solo ve eşlik olarak türkü ya da türkü kaynaklı okul şarkılarının öğretilmesinde, sevdirmesinde önemli bir etkiye sahiptir (Yöndem, 1992).

Gitarın müzik eğitiminde kullanılmasının birçok avantajı olmakla beraber, birtakım dezavantajları bulunmaktadır. Gitar, yapısal olarak küçük çocuklar için büyük bir çalgıdır (Tanınmış, 2014). Gitarda iki elin uyum içerisinde çalışması fiziksel güç gerektirmektedir (Erim, 2016). Müzik dersliklerinin yetersizliği ve okul sıralarının yapısından dolayı, doğru tutuş ve oturuş pozisyonunu sağlamak oldukça güçtür.

Ukulele fiyat olarak gitarla kıyaslandığında daha uygun bir çalgıdır (Andreas, 2015). Yapısal olarak küçük olmasından dolayı gitara nazaran daha az fiziksel güç gerektirir ve her ortamda çalınabilir (Lyda, 2019). Ukulele geleneksel şarkılara eşlikte kullanılabilir (Thibeault, 2015). Bu bakımdan Ukulele, gitara kıyasla öğretim hedeflerini gerçekleştirmede, alternatif bir çalgı olarak önerilebilir.

Blok Flüt: Müzik eğitiminde en sık kullanılan çalgılardan biri olan blok flütün müzik öğretim programında yer alan amaç ve kazanımlara ulaşmada yetersiz olduğu görülmektedir (Küçükosmanoğlu, 2011). Bu doğrultuda Acar (2009) blok flütün; kulak eğitiminde yetersiz kaldığını ve çokseslilik öğretiminde, şarkı ya da marşları seslendirmediğini bu sebeplerden dolayı ilk öğretim müzik öğretim programındaki hedefleri gerçekleştirmek için yetersiz bir çalgı olduğunu ifade etmiştir.

Ukulele öğrencilerin bireysel olarak çalıp söylemesi için uygun bir çalgıdır. Çok sesli olmasından dolayı şarkı ve marşlara eşlik etmek için kullanılabilir. Bu bakımdan Ukulele, blok flüte kıyasla öğretim hedeflerini gerçekleştirmede, daha işlevsel bir çalgı olarak önerilebilir.

Melodika: Fiyatının uygunluğu, kolay taşınabilirliği ve çok sesli olmasından son yıllarda müzik öğretmenleri tarafından tercih edilen bir çalgı olmuştur. Melodikanın üflemeli bir çalgı olması öğrencilerin bireysel olarak çalıp söyleme eylemini aynı anda gerçekleştirmesini imkânsız kılmaktadır. Melodikanın tonalite kısıtlaması öğrencilerin yaratıcılığı önündeki engellerden biridir. Karataş ve Kılıç (2017) okul çalgıları öğretimi

için belirlenen kazanımların öğrencilerin seviyelerine göre oluşturulması gerektiğini, ortaöğretim düzeyi müzik derslerinde kullanılan müzik dersi öğretim programının çalgı eğitimi boyutu açısından daha verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için blok flüt ve melodikanın dışında kullanılacak okul çalgıları da olmasını önermişlerdir.

TARTIŞMA

Çocukların, taşıdıkları çantaların ağırlığından dolayı, bel ve sırt ağrılarının oluşması, özellikle kız çocuklarının bu durumdan daha fazla etkilenmesi, bu durumun ileriki yaşlarda çocuklarda ciddi bel ve omur hastalıklarına yol açacağı görülmektedir (Demir & Çırak, 2012). Bu sorunla beraber çocuklara ayrıca bir yük yüklemek yeni bir sorunu ortaya çıkaracaktır. Ukulele nerdeyse bir çantaya sığacak kadar küçük ve hafif olmasından dolayı (Lyda, 2019) taşınması öğrencilerde herhangi bir fiziksel soruna yol açmayacağı düşünülmektedir.

Çalgı çalan çocukların çalgı çalmaktan dolayı kas-iskelet sisteminde kalıcı hasarlara yol açacak sorunların ortaya çıkması, özellikle sırt, bel ve kol bölgelerinde ağrıların olması, telli Çalgı çalan çocukların piyano çalanlara nazaran daha fazla sorun yaşaması ve kızların erkeklere oranla daha fazla etkilenmesi (Ranelli & Smith, 2011), okul çalgılarını seçerken daha dikkatli olmamız gerektiğini göstermektedir. Ukulele'nin çalım kolaylığı, eşlik çalgısı olarak kullanılabilirliği ve kısa sürede öğrenilmesi, çocukların çalgı çalarken karşılaşılabileceği fiziksel sorunları büyük ölçüde azaltacak ve bu durum çocukların daha zevkli eğitim almasını sağlayacaktır (Kratu, 2007).

Türkiye'de ilköğretim okullarının sayısı artmakla birlikte sınıf başına düşen öğrenci sayısında önemli bir azalma görülmemektedir. 1997-1998 yılında sınıf başına düşen öğrenci sayısı 26,5'tir. Okullaşma oranının artmasına rağmen, 2015-2016 yıllarında bu oran 24.5 öğrenci olmuştur (Türkiye İstatistik Kurumu[TÜİK], 2017). Bununla birlikte müzik ders saatinin haftada 40 dk. olması, müzik sınıflarının yetersizliği, ders araç ve gereçlerinin eksikliği müzik eğitiminin amaç ve hedeflere ulaşmasını güçleştirmektedir (Toraman, 2013). Piyano org ve gitar gibi çalgılara kıyasla daha kısa sürede öğrenilen Ukulele (Greenberg, 1992), müzik dersinin amaç ve hedeflerine ulaşılmasında etkin bir rol oynayacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Müzik derslerinde farklı çalgıların kullanılması öğrencinin derse olan ilgisini arttırmakla beraber, öğrencinin müzik kültürünün gelişmesi bakımından da büyük bir önem arz etmektedir (Küçükosmanoğlu, 2011). Ancak ders saatinin yetersizliği ve sınıf mevcutlarının kalabalık olması nedeniyle gitar, bağlama, keman gibi çalgıların öğretimi için ders dışında egzersiz programları ya da çalgı kursları açılması (Özkasnaklı & Dalkıran, 2017) her zaman mümkün olmamaktadır.

Yukarıda sözü edilen eksiklikler ve sınırlılıklar göz önünde bulundurulduğunda, Ukulele'nin; fiyatının uygunluğu, (Andreas, 2015) çalım kolaylığı, (Harrison, 1976) öğrenim süresinin kısa olması (Greenberg, 1992) ve küçük boyutlarda olması, müzik dersi öğretim programında yer alan amaç ve hedefleri gerçekleştirmede yeterli bir çalgı olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Bu bakımdan Ukulele'nin; özengen müzik eğitimi veren kurumlarda, okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği ve müzik öğretmenliği programlarında müzik eğitimi boyutuna dahil edilmesi önerilmektedir.

Katkı Oranı Beyanı: Birinci yazar araştırma fikrini oluşturma ve literatür taramasında görev almıştır. İkinci yazar bulguların yorumlanması ve makalenin rapor haline

getirilmesi aşamalarında görev almıştır. Üçüncü yazar araştırma fikrini oluşturma ve bulguların yorumlanmasında görev almıştır.

KAYNAKLAR

- Advameg, I. (2019). <http://www.madehow.com/Volume-6/index.html> Erişim Tarihi: 12.08.2019
- Andreas, E. (2015). *Ukulele mastery simplified: how anyone can quickly become a strumming, chords and melodic uke ninja*. CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Burke, J. (2008). The rise of the ukulele. *Fortnight Publications Ltd.* (458), 22.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (18 b.). Pegem Akademi.
- Cırık, İ. & Fer, S. (2007). *Yapılandırmacı öğrenme kuramdan uygulamamaya*. Morpa Kültür.
- Coşkuner, S. (2016). Türkiye’de anadolu güzel sanatlar liseleri bireysel çalgı eğitimi dersinde (yaylı çalgılar) piyano eşlikli çalışmalara ilişkin öğretmen görüşleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 83-104. <https://doi.org/10.5578/amrj.10806>
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni* (3 b.). (S. B. Demir, Dü.) Eğiten kitap.
- Demir, Y. P. & Cırık, Y. (2012). İlkokul çocuklarında çanta taşıma, bilgisayar kullanma alışkanlığı ve postür. *Medical Journal*, 12(4), 182-187.
- Demirova, G. (2008). Piyano eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin dikkat toplama yetisine etkisi. (Tez No. 234235) [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Elbert, S. H. & Knowlton, E. (1957). Ukulele. *American Speech*, 32(4), 307-310.
- Erim, A. (2016). Gitar eğitiminde başlangıç yaşı ve kritik dönem olgusu. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 169-178.
- Etcheverry, B. (2017). <https://www.quora.com/What-is-the-difference-between-a-baritone-ukulele-and-a-soprano-ukulele2> Erişim Tarihi: 02.10. 2019
- Giebelhausen, R. (2016). So, you’re thinking about starting a ukulele program? *General Music Today*, 29(3), 38-41. <https://doi.org/10.1177/1048371315625294>
- Giebelhausen, R. & Kruse, A. (2018). “A smile on everybody’s face”: a multiple case study of community ukulele groups. *International Journal of Music Education*, 36(3), 347-365. <https://doi.org/10.1177/0255761417744371>
- Gök, M. (2012). Müzik eğitiminde 5e modelinin akademik başarı, tutum ve kalıcılığa etkisi (Tez No.317085) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Greenberg, M. (1992). The ukulele in yor classroom. *Music Educators Journal*, 79(3) 43-48.
- Harrison, L. N. (1976). The old story: frustrated students: the new ending: independent musicians. *Music Educators Journal*, 62(9), 60-62.
- Jahnichen, G. (2020). The History of the ‘Ukulele ‘Is Today. K. Gillespie, S. Treloyn & D. Niles (Eds), *A Distinctive Voice in the Antipodes* (pp. 375-405). ANU Press.
- Kalabrand. (2020). <https://kalabrand.com> Erişim Tarihi: 11.10.2020.
- Kalaycıoğlu, I. (2016). Erken yaş gitar eğitimi ile ilgili basılı öğretim materyallerinin karşılaştırılmalı analizi. *Art-e Sanat Dergisi*, 9(17), 105-128.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel.

- Kratus, J. (2007). Music education at the tipping point. *Music Educators Journal*, 94(2), 42-48.
- Küçükosmanoğlu, H. O. (2011). İlköğretim ikinci kademedeki şarkı öğretiminde kullanılan eşlik çalgılarının etkililiğinin karşılaştırılması. (Tez No. 294173) [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Küçüköncü, Y. (2000). Sınıf öğretmenliğinde müzik eğitimi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 8-12.
- Laidlaw, J. B. (2017). An action research study of creative music experiences with grade 4 and 5 students using the baritone ukulele. [Master of Education, University of Manitoba-Manitoba].
- Leonard, H. (2014). *Ukulele method book 1*. Hal Leonard Australia Pty. Ltd.
- Lessard, S. P. (2011). Application of natural fiber composites to musical instrument top plates. *Journal of Composite Materials*, 46(2), 145-154. <https://doi.org/10.1177/0021998311410497>
- Lyda, R. L. (2019). From the chair. *General Music Today*, 33(1), 4-5. <https://doi.org/10.1177/1048371319877886>
- McQueen, B. (2020). <https://ukuleletricks.com>. Erişim Tarihi: 11.10.2020.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Müzik dersi öğretim programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018129173048695-1-8%20M%C3%BCzik%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%2020180123.pdf>
- Özcasnaklı, U. & Dalkıran, E. (2017). Genel müzik eğitiminde çalgı çalmaya yönelik öğrenci görüşleri. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 5(1), 1-17.
- Parasız, G. (2010). Eğitim müziği eksenli keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk müziği eserlerinin tespitine yönelik bir çalışma. *Sanat Dergisi*, (15), 19-24.
- Pmtonline (2020). <https://www.pmtonline.co.uk/blog/2019/03/20/ukulele-size-guide> Erişim Tarihi:12.08.2020.
- Ranelli, S. & Smith, A. (2011). Playing-related musculoskeletal problems in child instrumentalists:the influence of gender, age and instrument exposure. *International Journal of Music Education*, 29(1), 28-44. <https://doi.org/10.1177/0255761410389662>
- Sakar, H. M. (2019). Mandolin uyanışı: İzmir devlet tiyatroları ve bale çalışanları yardımlaşma vakfı (tobav) ve izmir yeni kuşak köy enstitüler derneği (ykkde) mandolin toplulukları örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 690-703.
- Scanlan, D. (2018). *How to play ukulele / dan "cool hand uke" scanlan*. Adams Media.
- Shin, R. (2016). Gangnam style and global visual culture. *Studies in Art Education*, 57(3), 252-264. <https://doi.org/10.1080/00393541.2016.1176784>
- Smith, R. & Secoy, J. (2019). Exploring the music identity development of elementary education majors using ukulele and youtube. *Journal of Music Teacher Education*, 29(1), 71-85. <https://doi.org/10.1177/1057083719871026>
- Statista (2020). <https://www.statista.com> Erişim Tarihi: 11.10.2020.
- Tanınmış, G. E. (2014). Çocuklar için doğru çalgı seçiminde ben-tovım/boyd sistemi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 9(4), 175-180.
- Thibeault, M. D. (2015). Music education for all through participatory ensembles. *Music Educators Journal*, 102(2), 54-61. <https://doi.org/10.1177/0027432115610170>

- Thibeault, M. D. & Evoy, J. (2011). Building your own musical community: how youtube, miley cyrus, and the ukulele can create a new kind of ensemble. *The National Association for Music Education*, 24(3), 44-52. <https://doi.org/10.1177/1048371310397348>
- Toraman, M. (2013). Müzik öğretmenlerinin ilköğretim programında yer alan müzik dersine yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma. (Tez No. 357105) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi-Denizli]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tranquada, J. & King, J. (2012). *The ukulele a history*. University of Hawai'i Press.
- Troutman, J. W. (2013). Steelin the slide hawai'i and the birth of the blues guitar. *Southern Cultures*, 19(1), 26-52.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2017). www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1606 Erişim Tarihi: 11.10.2020.
- Ukuguides (2020). <https://ukuguides.com> Erişim Tarihi: 11.10.2020.
- Yaguchi, Y. & Yoshihara, M. (2004). Evolutions of "paradise": japanese tourist discourse about hawai'i. *American Studies*, 45(3), 81-106.
- Young, N. (2016). https://infogalactic.com/info/Neil_Young Erişim Tarihi: 11.10.2020.
- Yılmaz, H. ve Şen, Ü. S. (2016). Gitarın popülerlik durumunun incelenmesi. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 5(25), 1491-1521.
- Yöndem, S. (1992). Eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde anadal gitar eğitimi nasıl olmalıdır. (Tez No. 104285) [Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi-Malatya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Extended Abstract

Purpose

In instrument training, which is one of the basic dimensions of music education, the scope of this education varies according to the fields. Ukulele is one of the instruments that is popular in instrument education in the 21st century, but is more attentive to education. Ukulele belongs to the stringed and fretted instruments group. There are varieties in size. The 21st century is on the way to become -for the instrument- that is increasing in popularity globally through social media and attracts great attention among the young-middle-aged population (Smith & Secoy, 2019). The problem sentence of the research is, in the format of "How is the usability of the Ukulele instrument in education?" Within the scope of the research, it is aimed to reveal the usage situation in music education by examining the general dimensions, historical process, structure and characteristics of the Ukulele instrument.

Method

This study was conducted on the basis of document analysis, one of the qualitative research methods. "Qualitative methods are based on text and imaginary data and have unique steps and different patterns in data analysis" (Creswell, 2017). "Document review covers the analysis of written materials containing information about the targeted phenomenon or phenomena" (Yıldırım & Şimşek, 2006).

National Thesis Center, Journal Park, Google Scholar, Jstor, Eric Ebsco, Web of Science (WOS), Oxford Academic, Springer, Sage Journals databases and related

publications were used to collect the data. The data obtained about Ukulele are arranged according to its historical process, structure and usage in music education. The data used in music education in Turkey in the light of Piano, Organ, Guitar, Flute and melodica instrument compared with the block are set forth in the availability of music education.

Result

The instruments used in school music education programs in Turkey, music lessons reach the goals and status were examined. The block flute, Piano, Organ, Guitar and Melodica instruments used as school instruments were compared with the ukulele and the following results were obtained.

- The limited accessibility of the piano and the organ and the inability to move it restricts its use in music education. The portability of the ukulele and its usability as an accompaniment instrument due to its polyphony allows students not only to play vocal accompaniment but also to play an instrument.

- The guitar is structurally a great instrument for young children. Accessibility is limited. Due to the inadequacy of the music classrooms and the structure of the school desks, it is very difficult to provide the correct holding and sitting position. The large fretboard of the guitar requires physical strength to achieve a clean sound. Ukulele is a more affordable instrument compared to the guitar in terms of price. Due to its small structure, it requires less physical strength than a guitar and can be played in any environment and the ukulele can be used with traditional songs.

Block flute; It is an inadequate instrument in ear training, polyphony teaching, singing songs or anthems. Ukulele is a suitable instrument for students to play and sing individually. Because it is very loud, it can be used to threshold songs and marches.

- The fact that the melodica is a wind instrument makes it impossible for students to play and sing individually at the same time. The tonality constraint of the melodica is one of the obstacles to students' creativity. The fact that ukulele can be played in every tone and being very vocal makes it more advantageous than melodica.

Discussion and Suggestions: The use of different instruments in music lessons increases the student's interest in the lesson, and is also of great importance for the development of the student's musical culture. The fact that children have spine and back pain due to the weight of the bags they carry, and the problems that will cause permanent damage to the musculoskeletal system of children playing instruments show that we should be more careful when choosing school instruments. The ease of playing the ukulele, its usability as an accompanying instrument and its short learning time will greatly reduce the physical problems children may encounter while playing the instrument, and this will provide children with a more enjoyable education.

Class sizes are large; the music lesson time is 40 minutes per week. The fact that music classes are inadequate, and the lack of lesson tools and equipment make it difficult for music education to reach its goals and objectives. The ukulele, which is learned in a shorter time compared to instruments such as piano organ and guitar, will play an active role in achieving the goals and objectives of the music lesson.

Considering the above mentioned shortcomings and limitations, Ukulele; It is thought to be an instrument that can achieve the goals and objectives of the music lesson curriculum, due to its affordable price, easy to play, (Harrison, 1976), its small size due to its short education period. In this regard, It is recommended to include ukulele in the

music education dimension in institutions providing amateur music education, preschool teaching, classroom teaching and music teaching programs.

Etik Kurul Belgesi: Bu araştırma herhangi bir canlı üzerinde gerçekleştirilmediği için etik kurul onayı alınmasını gerektirmemektedir.